

Maakunnallinen HYTE- neuvottelu

Hyte-lautakunta 20.10.2026

Hyteä yhdessä tehden

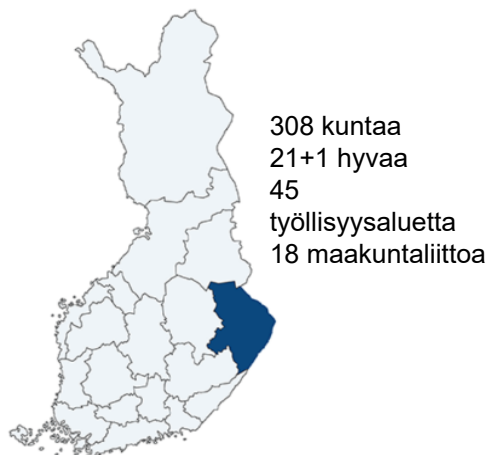
Yhteinen maakunnallinen hyte-työ, Pohjois-Karjalan hyvinvoinnin ja elinvoiman tukemiseksi

Pohjois-Karjala

Maakunta

Hyvinvointialue

Työllisyysalue

Hyvinvointialueen,
kuntien ja
maakuntaliiton
yhteistyösopimus 2026-
2028

Rakenteet

Lakisääteiset neuvottelut

Vastuunjakotaulukko

Pohjois-Karjalan Maakunnallinen hyte- ohjelma

Yhteiset painopisteet,
tavoitteet, seuranta
hyvinvointialueella ja
kaikilla kunnilla

Hyte-yhteistyö

Maakunnallinen hyte-
asiantuntijaverkosto ((hv-alue,
kunnat, mk-liitto, järjestöt)

Kunnille nimetyt Siun soten hyte-
yhdyhenkilöt

Kuntien laajennetut hyte-ryhmät

Hyte-foorumit

Päättäjäperehdytykset

1. KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEEN NEUVOTTELUT

Hyvinvointialuelaki
611/2021, 14 §

1. Yhteistyösopimus ja maakunnallinen HYTE-ohjelma
 - Yhteistyörakenteet, toimintamallit, tavoitteet, työnjako ja tiedonkulku
2. Maakunnallinen HYTE-neuvottelu kerran vuodessa
 - Hyte-ohjelman painopisteisiin liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet talousarvioiden pohjaksi
 - Koollekutsujana hyvinvointialue

2. KUNTIEN, HYVINVOINTIALUEEN SEKÄ HYTE-TOIMIJOIDEN YHTEISTYÖ

Sotejärjestämislaki
612/2021 6/7 §

1. Kunnan ja hyvinvointialueen HYTE-yhteistyö
 - Hyvinvointialueen ja kunnan nimeämät HYTE-yhdyshenkilöt/ HYTE-ryhmä
2. HYTE-toimijoiden neuvottelut
 - Hyvinvointialue, seurakunnat järjestöt, elinkeinoelämä
 - Kunnan oma HYTE-ryhmä, eri HYTE-ryhmät tai laajennettu HYTE-ryhmä
 - Koollekutsujana kunta

3. HYTE-ASIAANTUNTIJA- VERKOSTO

- HYTE-toimijoiden neuvotteluista esiin nousevat ilmiöt osaksi HYTE-työtä, - ohjelmia ja neuvotteluja
- HYTE-kertoimet osana rahoitusta
- Mukana kaikki kunnat, hyvinvointialue, maakuntaliitto ja 2 järjestöedustajaa
- Koollekutsujana hyvinvointialue

4. POHJOIS-KARJALAN MAAKUNTALIITON HYTETOIMINTA

- Maakunnallisen hyte-toiminnan strateginen suunnittelu, edistäminen, arviointi ja seuranta (HYTE-ohjelma, HYTE-foorumi, HYTE-kirje)
 1. Maakuntaliiton hyvinvointiryhmä
 2. Järjestöasiain neuvottelukunta JANE

Hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen tilannekuva

Painopiste 1. Hyvinvoivat ja toimintakykyiset asukkaat

Tilannekuva

- Mielenterveyden kuormitus ja uupumus kasvanut
- Elintapahaasteiden kasaantuminen
- Ylipaino ja lihavuus yleistynyt
- Liikkuminen ja nukkuminen riittämätöntä
 - 500m:n kävelemisessä suuria vaikeuksia, 65 v täyttäneistä 22,7%
- Diabetesindeksi valtakunnan korkein (2024)

Hiljaiset signaalit:

- Diakonia-avun tarpeen määrä kasvanut
- Ruoka-avun tarpeen määrä kasvanut
- Arjessa selviytymisen haasteet

Painopiste 2. Osallisuus ja yhteisöllisyys

Tilannekuva

- Nuorten polarisaatio ja syrjäytyminen
- Yksinäisyys vähentynyt paitsi yli 65-vuotta täyttäneillä (v. 2022-2024)
- Sosiaali- ja terveysalan järjestöjen rahoituksen leikkaukset sekä epävarma tulevaisuus

Hiljaiset signaalit:

- Ulkopuolisuuden ja merkityksettömyyden kokemukset
- Kohtaamispaikkojen vähyys on johtanut osallisuuden ja tuen saannin laskuun
- Huoli "näkymättömistä" ihmisistä kasvaa

Painopiste 3. Turvallinen arki ja ympäristö

Tilannekuva:

- Lapsiperheköyhyys
 - Lasten pienituloisuusaste kääntynyt kasvuun, 16,8%
 - Toimeentulotukea saaneiden lapsiperheiden määrä kasvuun v. 2025
- Väkivaltaisen käytöksen lisääntyminen varhaiskasvatuksessa
- Syrjivän ja rasistisen puheen / käytöksen lisääntyminen

Hiljaiset signaalit:

- Epävarmuus tulevaisuudesta (toimeentulo, palvelut, eläkkeet)
- Turvattomuus arjessa (rikollisuus, petokset, kiusaaminen)
- Varautumisen ja turvallisuuden teemojen nousu

Hyte-kertoimet kuntien ja hv- alueen yhteistyön ja rahoituksen näkökulmasta

HYTE-kertoimeen panostaminen tuo taloudellista hyötyä

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli hyte-kerroin on hyvinvointialueille ja kunnille suunnattu kannustin, joka vaikuttaa näiden rahoitukseen.
- Hyte-kertoimen perusajatus on, että hyvinvointialueiden ja kuntien rahoituksen suuruus määräytyy osin niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteella.
- Hyte-kertoimet kannustavat kuntia ja hyvinvointialueita yhteistyöhön, pitkäjänteiseen suunnitteluun ja vaikuttaviin toimiin, joilla voidaan:
 - tukea asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä sekä parantaa elämänlaatua
 - tukea asukkaiden työ- ja toimintakykyä
 - säästää palvelujen kustannuksissa
 - rakentaa yhdenvertaisempaa yhteiskuntaa

 parannetaan Pohjois-Karjalan elinvoimaa!

Kuntien HYTE-kerroin

Prosessi-indikaattorit

Kunnan toiminta väestön
hyvinvoinnin ja terveyden
edistämiseksi

Perus-
koulut (4)

Liikunta
(5)

Kuntajohto
(5)

Tulosindikaattorit

Kunnan väestön terveys ja
hyvinvointi

Toimeen-
tulotuki

Työkyvyttö-
myyseläke

Koettu
terveys

Kaatumis-
hoitojaksot

Koulu-
pudokkaat

Hyvinvointialueiden HYTE-kerroin

Prosessi-indikaattorit

- 1) Lastenneuvolan terveystarkastuksista poisjääneiden tuen tarve
- 2) Kouluterveydenhuollon terveystarkastuksista poisjääneiden tuen tarve
- 3) Elintapaneuvonta tyypin 2 diabetesriskissä oleville
- 4) MPR-rokotuskattavuus
- 5) Alkoholinkäytön mini-interventio
- 6) Työttömien terveystarkastukset

Tulosindikaattorit

- 1) Vammojen ja myrkytysten johdosta aiheutuvat hoitojaksot
- 2) Lonkkamurtumat yli 65-vuotiailla
- 3) NEET-nuoret
- 4) Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavat
- 5) Mielenterveyshäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat

Seuraavassa keskitymme tulosindikaattoreihin

Kunnan tulosindikaattorit

1. Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista
2. Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, % osuus vastaavan ikäisestä väestöstä
3. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, % osuus vastaavan ikäisestä väestöstä
4. Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, % osuus vastaavan ikäisestä väestöstä
5. Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä henkilöillä verrattuna 10 000 vastaavan ikäiseen henkilöön.

Hyvinvointialueen tulosindikaattorit

1. Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat / 10 000 asukasta
2. Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä, prosenttia vastaavan ikäisestä väestöstä
3. Ei työssä, koulutuksessa eikä asevelvollisuutta suorittamassa olevat 18–24-vuotiaat, prosenttia ikäluokasta
4. Perustoimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, prosenttia ikäluokasta
5. Mielenterveyshäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 18–34-vuotiaat, prosenttia vastaavan ikäisestä väestöstä

Teema: Yläkoululaisten koettu terveys

Tulosindikaattorit:

Kunta:

- Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista
- Hv-alueella prosessi-indikaattori: Kouluterveydenhuollon 8.-luokkalaisten terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen selvittäminen

Toimenpiteet yhteistyössä:

- Yhteisöllinen ja yksilökohtainen opiskeluhuolto
 - Puheeksi terveystarkastuksissa, kohtaamisissa
- Move-mittaukset ja ravintokasvatus
- Ehkäisevä päihdetyö (päihde- ja pelikasvatus)
- Matalankynnyksen apu
- Perhekeskus-yhteistyö

Teema: Nuorten koulutus- ja työelämäpolut

Tulosindikaattorit

Kunta:

- Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat

Hyvinvointialue:

- Ei työssä, koulutuksessa eikä asevelvollisuutta suorittamassa olevat 18-24-vuotiaat (NEET)

Toimenpiteet yhteistyössä:

- Etsivän nuorisotyön yhteistyöverkosto
- Valpas-valvonta
- Ohjaamo ja työllisyysalueen muut palvelut
- Oppilashuollossa ja nuorisotyön piirissä pyritään tunnistamaan riskit opiskelun ja työn ulkopuolelle jäämiselle
- Varhaisen oppimisen tuki
- Kesätyö- ja harjoittelupaikat
- Matalan kynnyksen mielenterveyspalvelut
- NEET-hankkeet:
 - Kick Start - Nuorisoverstas (toimintakyvyn tukea)
 - Hyvä tatsi - työ- ja toimintakyvyn tuke alle 30-vuotialille
 - Ammattiin ja työelämään - Riveria (koulutuksen siirtymisen tukeminen)
- Noheva – nuorten huumekuolemien ehkäisyhanke

Teema: Taloudellinen hyvinvointi ja syrjäytymisen ehkäisy

Tulosindikaattorit

Kunta:

- Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, % osuus vastaavan ikäisestä väestöstä

Hyvinvointialue:

- Perustoimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, prosenttia ikäluokasta

Toimenpiteet yhteistyössä:

- Työkykykoordinaattoreiden ja hyvinvointialueen yhteistyö
- Asumisen kustannukset
- Työttömien terveystarkastukset

Teema: Työkyvyn edistäminen

Tulosindikaattorit

Kunta:

- Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, % osuus vastaavan ikäisestä väestöstä

Hyvinvointialue:

- Mielenterveyshäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 18–34-vuotiaat, prosenttia vastaavan ikäisestä väestöstä

Toimenpiteet yhteistyössä:

- Työllisyysalueen ja hyvinvointialueen vastinparityöskentely
- Työkyvyn tuen palvelupolku
- Työkykykoordinaattorit
- Työkyvyn tuen tiimi
- Työttömien terveystarkastukset

Teema: Kaatumisten, lonkkamurtumien, vammojen ja myrkytysten ehkäisy

Tulosindikaattorit

Kunta:

- Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä

Hyvinvointialue:

- Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä
- Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat

Toimenpiteet yhteistyössä:

- Ikääntyneiden fyysisen aktiivisuuden edistäminen ja liikuntaneuvonta, liikuntapalveluihin ohjaaminen
- Tiedon tarjoaminen luustoterveyden omahoidosta
- Puheeksiotto, varhainen tunnistaminen ja tuki (esim. ehkäisevä päihdetyö, lähisuhdeväkivallan ehkäisy)
- Kaatumisten ja kotitapaturmien ehkäisy
- Viestintä (esim. liikenneturvallisuus, päihhteet)

Ajatuksia yhteistyöstä

- Tulosindikaattoreissa menestyminen vaatii kuntien, hyvinvointialueen, työllisyysalueen, järjestöjen ja elinkeinoelämän tiivistä yhteistyötä
- Yhteistyön sujuvuudessa kuntakohtaista sekä toimialakohtaista vaihtelua
 - Esim. opiskeluhuolto toimii, kotoutumispalvelujen asiakkaiden sote-palveluissa katveita
- Hyte-tiedolla johtaminen yhteistyössä
- Yhteistyön rakenteet ovat tärkeitä, mutta itse työ tehdään moniammatillisesti yksilötasolla asukas kerrallaan

Hyten painopisteeksi vuodelle 2027 nuoret!

Pohjois-Karjalan iso kuva

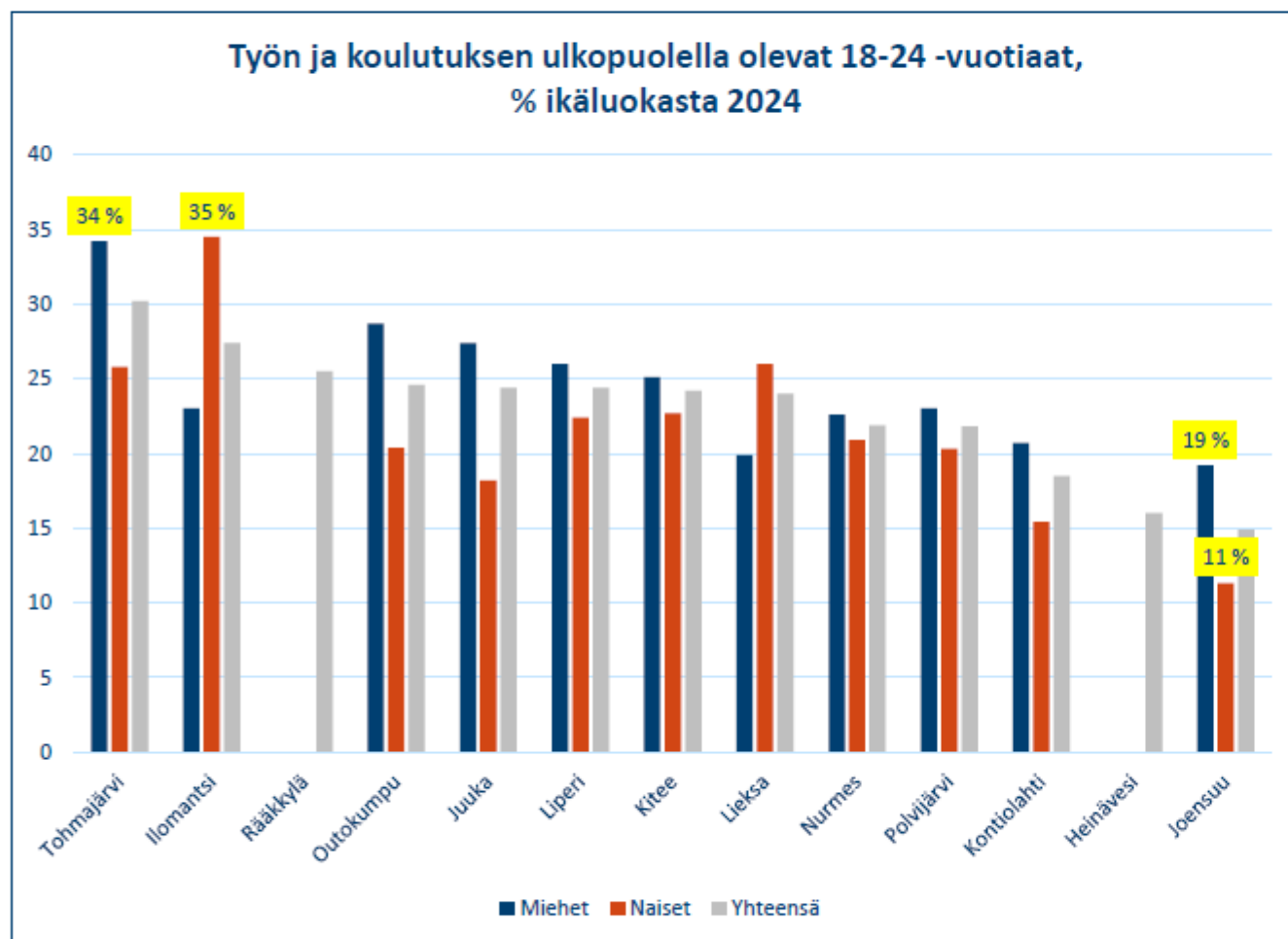
- Pohjois-Karjalassa NEET-osuus on vaihdellut 15-21 % välillä ja kääntynyt uudelleen nousuun 2023 alkaen
 - Vuonna 2024 NEET-ryhmään kuuluvia nuoria oli 17,2 % ja 2241 kpl
 - Osuus on hieman kansallista keskiarvoa (16,2 %) korkeampi. Alueiden väliset erot ovat suuria (Kymenlaakso 21,8 % vs. Pohjanmaa 10,3 %)
- NEET-osuus miehistä oli 21 % ja naisista 13,3 %. Ero sukupuolen välillä on meillä yksi maan suurimmista.
- Kuntakohtaiset erot ovat suuria (Joensuu 14,9 % vs. Tohmajärvi 30,2 %).

Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä

Info ind. 5387 Alue: Pohjois-Karjalan hyvinvointialue Sukupuoli: Yhteensä

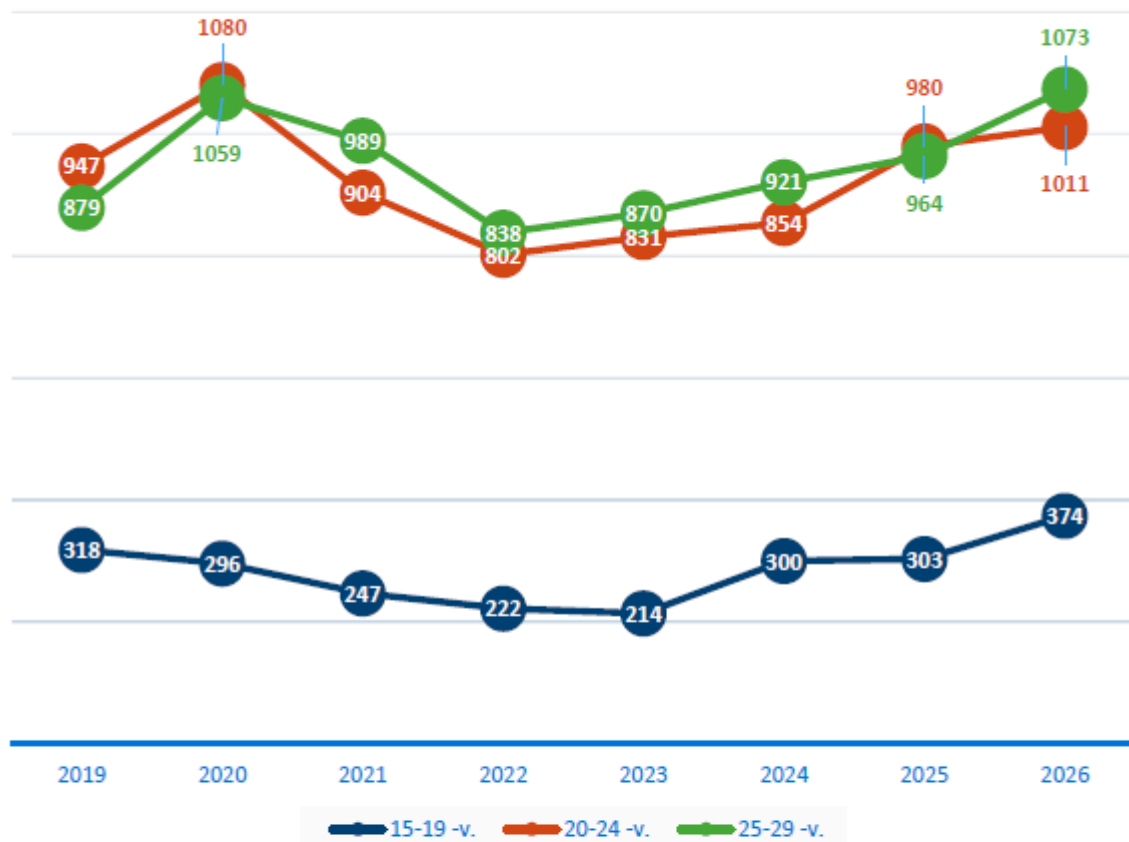

Kuntien väliset erot

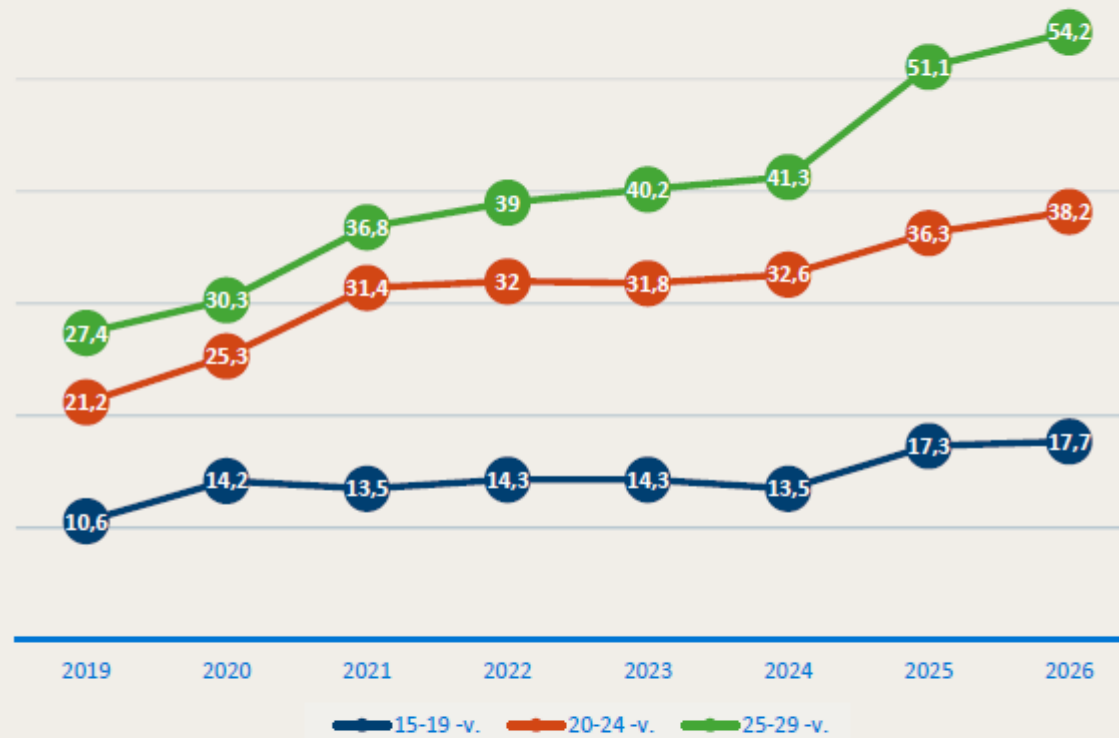

- Vain kolmessa kunnassa NEET-nuorten osuus on alle 20 % ikäryhmästä
- Sukupuolten välinen ero useissa kunnissa suuri, suunta vaihtelee
- Kuntien väliset erot niin miehillä kuin naisilla suuria
- Onko meillä tarpeeksi tietoa siitä, mitä tekijöitä erojen taustalta löytyy?

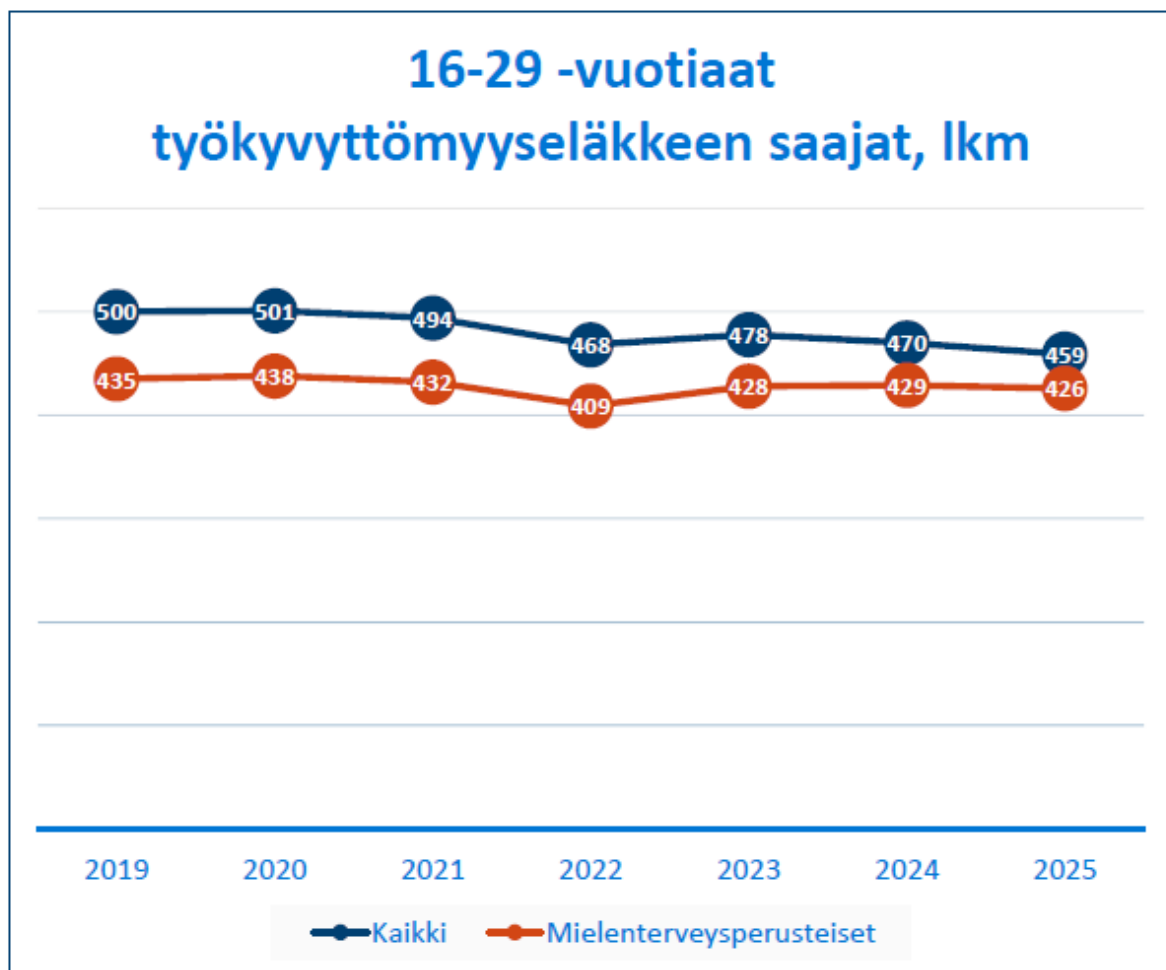
Työttömät työnhakijat iän, elokuun tilanne

Työttömyyden kesto viikkoina keskimäärin, elokuun tilanne

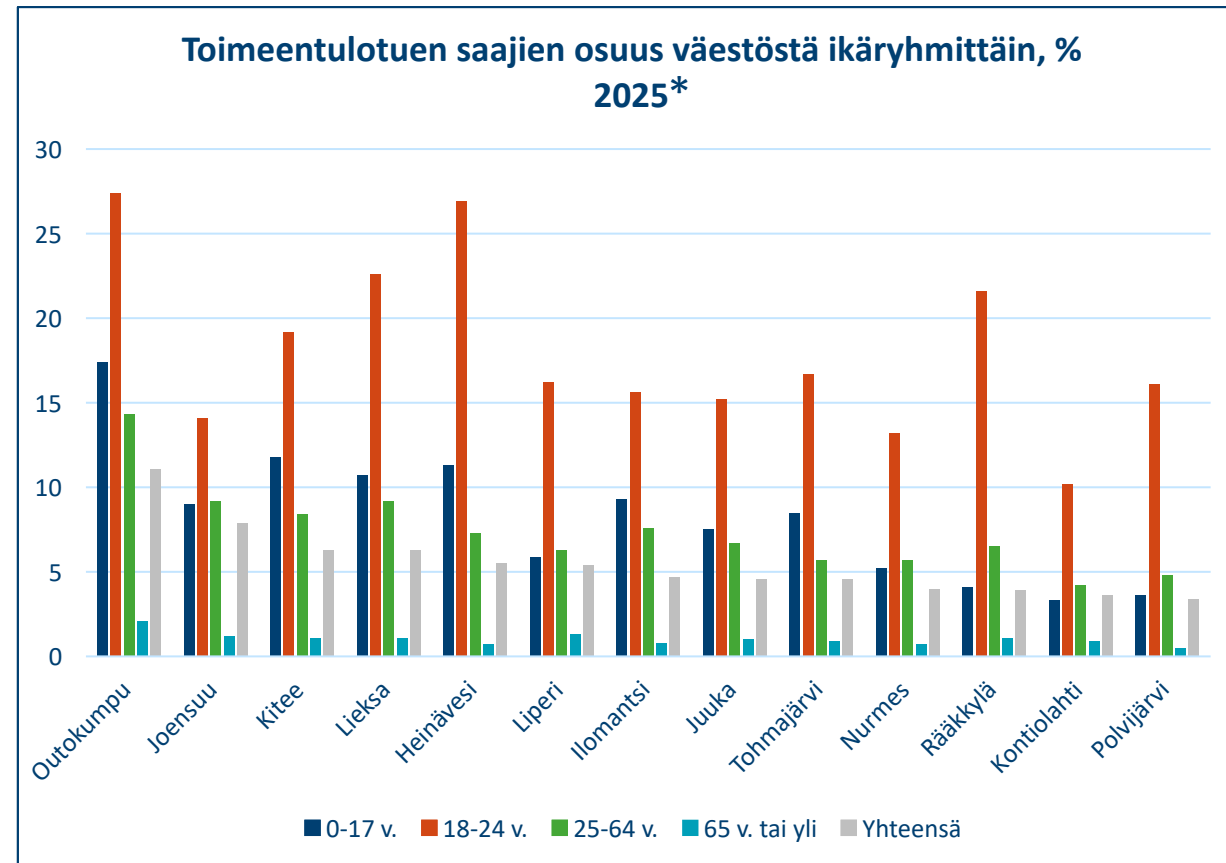
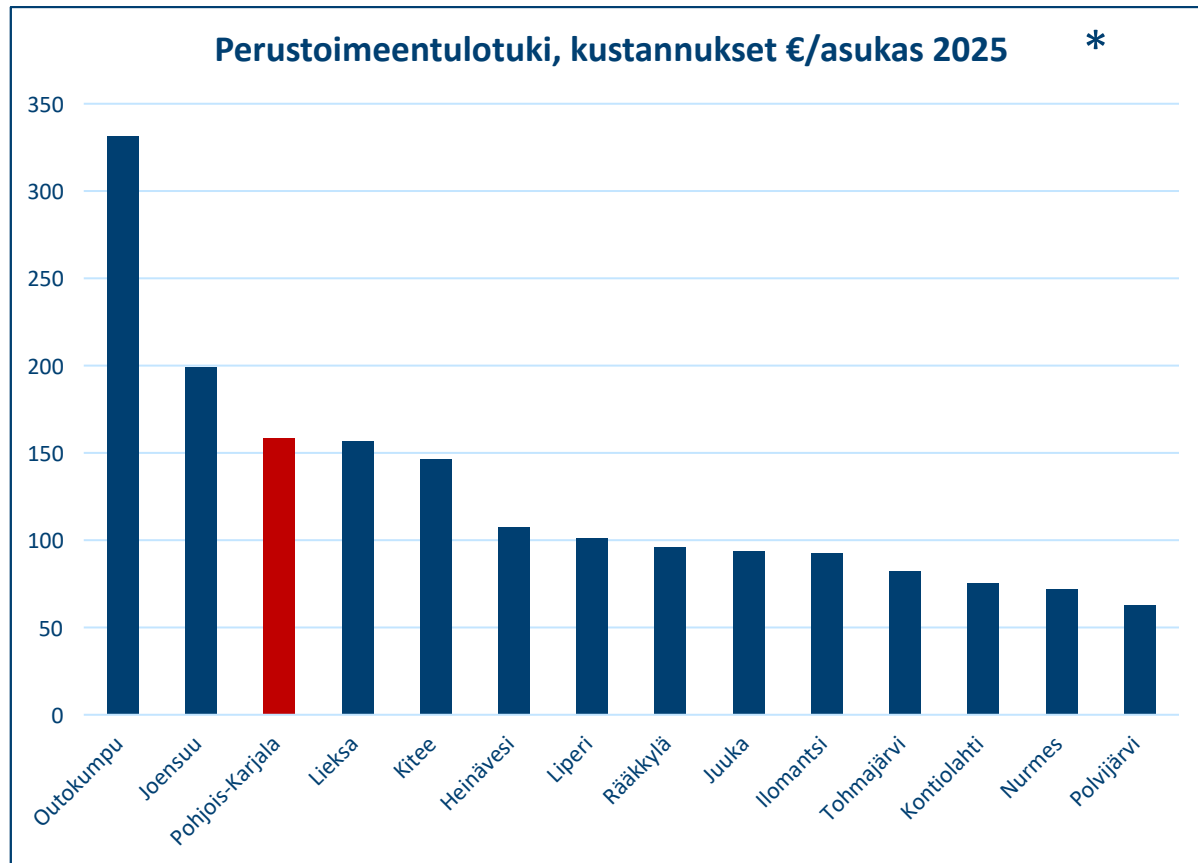

Työkyvyttömyyseläkeläiset

- Alle 30-vuotiaiden työkyvyttömyyseläkkeet perustuvat lähes aina johonkin mielenterveyden tai käyttäytymisen häiriön diagnoosiin
- Yleisin syy on masennus
- Eläketurvakeskuksen selvityksen mukaan noin puolella alle 30-vuotiaana eläkkeelle jääneistä ei ole käytännössä lainkaan työhistoriaa.
- Myös tässä tilastossa nähdään kuntien välillä suuriakin eroja, mutta lukumäärät menevät jo pieniksi

Pitkäaikainen perustoimeentulotuki

* Perustoimeentulotuki on Kelan maksama etuus, jonka tarpeeseen vaikuttavat monet eri tekijät. Useilla hyvinvointialueen palveluilla voidaan vaikuttaa asukkaiden edellytyksiin huolehtia omasta toimeentulostaan. Pitkittyvä taloudellinen ahdinko kasvattaa hyvinvointialueen palvelujen tarvetta.

Huomio nuoriin

- Tehdään jo suunniteltuja toimenpiteitä – jokaisen talousarvioon on niitä varmasti varattu
- Seurataan kuntien ja hyvinvointialueen toimenpiteitä, jaetaan hyviä käytänteitä ja kokemuksia
- Seurataan hankkeiden työtä ja tuloksia, tuetaan tuloksien jalkautumista
- Kerätään kehittämis ehdotuksia ja palautetta nuorilta, otetaan heitä mukaan suunnitteluun ja tekemiseen.

Kuva: unsplash.com

Havaintoja yhdyspintatyöstä

- Toimivat rakenteet ja yhteistyö
 - Ehkäisevä päihdetyö
 - Perhekeskustoiminta
 - Opiskeluhoitotyö
 - Liikuntaneuvonta
 - Ikääntyneiden toimintakyvyn edistäminen
 - Varautuminen
- Kehitettävää rakenteissa ja yhteistyössä
 - Hyte tiedollajohtaminen
 - Kotoutuminen
 - Hyvät väestösuhteet
 - Ikääntyneiden asumisen ennakointi
 - Työllisyyden ja työkyvyn edistäminen
 - Lähisuhdeväkivallan ehkäisy
 - Kulttuurihyvinvointityö
- Järjestöjen toiminnan karsimisten/loppumisten vaikutukset

Miten erityisesti pitäisi yhteistyössä parantaa ja kehittää?

Mikä on teidän kannalta kriittisintä, mitä pitäisi hyten saralla huomioida vuonna 2027

Kiitos!